तनहुँ जिल्लाको घिरिङ्ग गाउँपालिकाका मगरजातिको सामाजिक, सांस्कृतिक तथा आर्थिक अवस्थाको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय स्नातकोत्तर तह

द्वितीय वर्षको छैंटौं पत्रको प्रयोजनका लागि इतिहास तथा संस्कृति विभाग

पृथ्वीनारायण क्याम्पस, पोखरामा प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

नवराज बास्तोला

त्रि.वि.दर्ता नं.: १२९२७–९५

दोस्रो वर्षको परीक्षा सिम्वोल नं.: ९५७०००१

२०७८

सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, पृथ्वीनारायण क्याम्पस, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय, इतिहाँस तथा संस्कृति विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह इतिहाँस विषयको आंशिक आवश्यकता परिपुर्तिका निम्ति शोधार्थी छात्र नवराज बास्तोलाद्धारा “घिरिङ्ग गाँउपालिकाका मगरजातिको सामाजिक, सांस्कृतिक तथा आर्थिक अवस्थाको अध्ययन” शीर्षकको शोध मेरो निर्देशनमा रहेर तयार पार्नु भएको हो । धेरै परिश्रम पूर्वक तयार पारिएको यस शोध कार्यबाट म सन्तुष्ट छु । उक्त शोध कार्यको आवश्यक मूल्यांकनको लागि सिफारिस गर्दछु ।

....

(उप प्राध्यापक चन्द्रकान्त पौडेल)
शोध निर्देशक
इतिहाँस तथा संस्कृति विभाग
पृथ्वीनारायण क्याम्पस, पोखरा ।
मिति २०७८ चैत्र ....

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, पृथ्वीनारायण क्याम्पस, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय, इतिहाँस तथा संस्कृति विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह, इतिहाँस विषयको आंशिक आवश्यकता परिपुर्तिका निम्ति शाधार्थी छात्र नवराज बास्तोलाद्धारा “घिरिङ्ग गाँउपालिकाका मगरजातिको सामाजिक, सांस्कृतिक तथा आर्थिक अवस्थाको अध्ययन” शिर्षकको शोधपत्रलाई स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन समिति

....
(उप प्राध्यापक चन्द्रकान्त पौडेल)
शोध निर्देशक

....
(प्रा.डा.उमानाथ बराल)
वाह्य परीक्षक

....
(सह प्राध्यापक बसन्त पराजुली)
विभागीय प्रमुख

मिति : २०७८ चैत्र.........

कृतज्ञता ज्ञापन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको छैटौं पत्रको प्रयोजनका लागि प्रस्तुत “घिरिङ्ग गाँउपालिकाका मगरजातिको सामाजिक, सांस्कृतिक तथा आर्थिक अवस्थाको अध्ययन” शीर्षकको शोधपत्र घिरिङ्ग गाउँपालिकाका मगरजातिमा आधारित भई तयार पारिएको हो ।

यस शोधपत्र घिरिङ्ग गाउँपालिकाका मगरजातिको सामाजिक, सांस्कृतिक र आर्थिक अवस्थाका वारेमा जानकारी लिन चाहने सबै माहानुभावहरूलाई केही हदसम्म भएपनि प्रकाश पार्नेछ भन्ने आशा गरिएको छ । प्रस्तुत शोधपत्र तयार गर्ने क्रममा घिरिङ्ग गाउँपालिकाको सामाजिक, सांस्कृतिक तथा आर्थिक अवस्थाको अध्ययन शीर्षकमा अध्ययन गर्ने अवसर प्रदान गरिएकोमा त्रि.वि.मानविकी संकाय अन्तर्गत इतिहाँस तथा संस्कृति विभाग पृथ्वीनारायण क्याम्पस प्रति आभारी छु । प्रस्तुत शोधपत्रका निर्देशक उप प्राध्यापक श्री चन्द्रकान्त पौडेलज्यूले उचित सल्लाह सुझाव तथा मार्गदर्शन गरेर शोधपत्रलाई जुन रुप दिन सहयोग गर्नु भयो यसको लागि उहाँप्रति आभारी छु । मौखिक परिक्षामा गहकिला सुझाव प्रदान गर्नुहुने बाह्य परिक्षक प्रा. उमानाथ बराल र अन्य गुरुहरु प्रति आभार प्रकट गर्दछु । विशेषज्ञबाट प्राप्त सुझावलाई समेटेर यो शोध तयार गरेको छु । यस शोध कार्यको लागि प्रोस्साहन दिनु हुने इतिहाँस तथा संस्कृति विभाग, पृथ्वीनारायण क्याम्पसका विभागीय प्रमुख श्री बसन्त पराजुली प्रति आभार प्रकट गर्दछु ।

यस शोध कार्यमा विभिन्न प्रश्न, जिज्ञासाहरूको सहज रुपले जानकारी दिनु हुने माहानुभावहरू, विभिन्न तथ्याङ्कहरू उपलव्ध गराई सहयोग गर्नुहुने घिरिङ्ग गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री रन बहादुर रानाज्यू , गाउँपालिका कार्यकारी सदस्य श्री टहलसिंह राना तथा शिक्षक श्री महाकाली रानाभाटज्यू, अन्य संघ संस्थाहरू, सरकारी कार्यालयहरू तथा विभिन्न तथ्यांक संकलन कार्यमा कुनै

झन्झट नमानिकन आफ्नो अमूल्य समयदिई सत्य तथ्य सूचना दिने माहानुभावहरू प्रति म ज्यादैनै कृतज्ञ छु ।

शोधपत्र तयार पार्ने क्रममा विषयवस्तुको खोज, संकलन, विश्लेषण तथा लेखन कार्यमा सहयोग गर्ने मेरा हितैषी साथी श्री ज्ञान बहादुर गुरुङ्को योगदान अतुलनिय छ । यसरी नै शोधकार्यको मर्मलाई बुझेर अध्ययन र घरायसी वातावरण उपयुक्त बनाई सघाउ पुऱ्याउने जीवन सङ्गिनी विमला भण्डारीलाई पनि धन्यवाद नदिई रहन सक्दिन ।

मेरो टंकनको डिजाइन गरी सहयोग गरिदिने भाई यस पृथ्वीनारायण क्याम्पसका कर्मचारी श्री रवि क्षत्रीलाई पनि धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

मिति : २०७८ चैत्र २९ ....

नवराज बास्तोला

विषय सूची

सिफारिस पत्र

स्वीकृति पत्र

कृतज्ञता ज्ञापन

विषय सूची

तालिका सूची

अध्याय		शिर्षक	पृष्ठ संख्या
अध्याय एकः		**शोध अनुसन्धानको परिचय**	**१–१३**
	१.१	पृष्ठभूमि	१
	१.२	समस्या कथन	५
	१.३	अध्ययनको उद्धेश्य	६
	१.४	अनुसन्धान विधि	७
	१.५	शोधको सीमा	१०
	१.६	पूर्व साहित्यको समिक्षा	११
	१.७	अध्ययनको महत्व	१२
	१.८	शोध पत्रको रुपरेखा	१३
अध्याय दुईः		**अध्ययन क्षेत्रको परिचय**	**१४–१९**
	२.१	तनहुँ जिल्लाको सामान्य परिचय	१४
	२.२	घिरिङ्ग गाउँपालिकाको परिचय	१६
	२.३	जनसंख्या विवरण	१७

अध्याय तीनः	**मगरहरूको सामाजिक अवस्था**	**२०–२५**
३.१	पारिवारिक अवस्था	२०
३.२	परिवारको किसिम अनुसार छनौट गरिएका घरधुरी विवरण	२१
३.३	लैङ्गिक अवस्था	२१
३.४	शैक्षिक अवस्था	२३
३.५	स्वास्थ्य उपचार	२३
३.६	परिवार नियोजन	२४
अध्याय चारः	**सांस्कृतिक अवस्था**	**२६–३६**
४.१	भेषभुषा र खानपान	२६
४.२	भाषा	२७
४.३	चाडपर्व	२७
४.४	प्रमुख संस्कारहरू	३२
अध्याय पाँचः	**आर्थिक अवस्था**	**३७–४५**
५.१	भू स्वामित्व	३७
५.२	पशुपालन	३८
५.३	पेशा	४०
५.४	उद्योग	४१
५.५	प्रमुख वाली र खेती गर्ने तरिका	४१
५.६	वार्षिक आय व्यय	४२
अध्याय छः	**सारांश तथा निष्कर्ष**	**४६–४९**
६.१	सारांश	४६
६.२	निष्कर्ष	४७

सन्दर्भ सामाग्री सूची

अनुसूचीहरू

तालिका सूची

तालिका शीर्षक	पृष्ठ
१.१ तनहुँ जिल्लाको जातजाति अनुसार जनसङ्ख्या विवरण	३
२.३ वडा अनुसार लिङ्गगत जनसंख्या विवरण	१७
२.३ घिरिङ्ग गाउँपालिकाको जातीयता अनुसार जनसंख्या विवरण	१७
३.१ छनौट गरिएका घरधुरिको परिवार संख्याको विवरण	१९
३.२ छनौट गरिएका घरधुरिको परिवार किसिमको विवरण	२०
३.५ मगर परिवारको उपचार गर्ने विधिको विवरण	२३
३.६ परिवार नियोजन वारे जानकारीको आधारमा उत्तरदाताको विवरण	२४
३.७ परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने घरधुरीको विवरण	२४
५.१ भू स्वामित्वको आधारमा पारिवारिक विवरण	३६
५.२ पशुहरूका किसिमका आधारमा उत्तरदाताको वर्गीकरण	३८
५.३ उत्तरदाताको घरधुरीमा रहेका सदस्यको पेशा विवरण	३९
५.५ आफ्नै घरमा उव्जाउ खाद्यान्नले खान पुग्ने र नपुग्ने अवधिको आधारमा उत्तरदाताको विवरण	४१
५.६.१ वार्षिक आयको आधारमा उत्तरदाताको विवरण	४२
५.६.२ वार्षिक व्ययको आधारमा उत्तरदाताको विवरण	४३
५.६.३ वचत गर्न सक्ने र नसक्ने आधारमा उत्तरदाताको विवरण	४४